

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Кафедра мовної підготовки іноземних громадян

Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University
Department of Language Training of Foreign Citizens

МАТЕРІАЛИ

**IV Всеукраїнської науково-практичної студентської
онлайн-конференції
«Наукова спільнота студентів XXI століття»
7–8 квітня 2021 року**

**IV All-Ukrainian Scientific-Practical Student Online
Conference
«Scientific Community of Students of the 21st Century»
April 7–8, 2021**

Суми
Сумський державний університет
2021

СЕКЦІЯ 3

ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ

Кхан Аджмал,
студент МЦ.м-015ан, Афганістан
Н. А. Пилипенко-Фріцак,
м. Суми, СумДУ

ЕТНООРІЄНТОВАНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ У ПОЛІКУЛЬТУРНИЙ ГРУПІ

Інтеграція України у світовий освітній простір обумовлює народження якісно іншої освітньої ситуації в зв'язку з потребою суспільства у фахівцях, що сприймають в єдності все різноманіття світу. Інтеграція спрямована на досягнення нової якісної характеристики освітніх послуг, яка виражена поняттям «європейський вимір в освіті». В основі визначення «європейського виміру в освіті» знаходиться особистість того, хто навчається, урахування його культурних цінностей (демократія, права людини, свобода, рівність, моральність) [1]; навчання базується на принципах сучасної педагогічної

діяльності (відкритість, толерантність, діалог). Інтернаціоналізація освіти актуалізувала питання толерантної взаємодії іноземних студентів, створення толерантного суспільства.

Кожен студент, кожна студентка – це особистість зі своїми власними ідеями, цінностями, думками і почуттями, з індивідуальними якостями, які визначають зміст і характер поведінки молодої людини. У той же час конкретна особистість є представником певного соціального інституту, репрезентує певну культуру, має неповторну, притаманну тільки певному етносу, певній національності сукупність ціннісних орієнтацій та ідеалів, ідеології, норм поведінки, соціальних, моральних, релігійних, етичних поглядів, звичаїв і традицій тощо, які на особистість впливають. У контексті «європейського виміру в освіті» під час навчального процесу у виші повинні бути враховані усі різноманітності студентів з метою формування не лише високопрофесійного фахівця, але задля цілеспрямованого формування гуманних ментальних якостей особистості. Розроблення національно орієнтованої технології навчання іноземних студентів повинна враховувати особливості їх етнічного менталітету, вимагає уваги до системи загальнодидактичних та суто методичних принципів навчання [2, с. 229-230].

Через створення єдиного освітнього простору, підґрунтям якого є толерантність та міжкультурний діалог, сучасна методика шукає найбільш ефективні методи, прийоми та технології навчання представників різних етносів з урахуванням їх освітніх пріоритетів, культурних, релігійних особливостей, рис національного характеру, виховання. У зв'язку з цим навчання у виші іноземних студентів не може бути результативним без дотримання принципу урахування етноорієнтованої методики навчання, поготів географія іноземних студентів, які навчаються в українських вишах щороку розширюється. Наприклад, на базі Сумського державного університету навчається близько 1863 іноземних студентів із 51 країни різних регіонів світу: Європи, Південної Америки, Азії, Африки, СНД [3, с.2].

Важливою складовою методики етноорієнтованого навчання є етнокультурна компетенція викладача, який працює в полікультурній аудиторії, що передбачає соціокультурні знання, обізнаність у суспільно-політичних процесах, що відбуваються у регіонах, звідки прибули студенти, знання невербальної комунікації у різних проявах, розуміння стереотипів поведінки студентів, їх психологічних, ментальних особливостей, етнокультурних традицій, звичаїв, релігійних вірувань, знання особливостей національних освітніх систем тощо. На основі полікультурної компетенції формується

полікультурна компетентність викладача, тобто вміння практично застосовувати знання про етнокультурні і етнопсихологічні особливості студентів. Досконале вивчення особливостей менталітету того чи іншого етносу зобов'язує враховувати його внутрішній світ, національний характер, вплив на поведінку людей навколишніх умов, географічного середовища, побуту, клімату, традицій, релігії і інших обставин, що необхідно враховувати при виявленні етнокультурних і етнопсихологічних особливостей іноземних студентів. Менталітет найбільш чітко проявляється в типовій поведінці представників певного етносу і виражається головним чином в етнокультурних стереотипах поведінки його представників.

Велике значення у гуманітарній освіті іноземних студентів, що навчаються в українських вишах, надається мовному навчанню, метою якого є формування та розвиток іншомовної комунікативної компетенції студентів в єдності всіх її складових. Розробка рекомендацій щодо оптимізації процесу навчання української мови як іноземної в умовах взаємодії різних культур є нагальною та важливою з точки зору практики викладання в сучасній вищій школі. У сьогоденній методичній літературі, присвяченій навчанню нерідною мовою, етнокультурний і етнопсихологічний аспекти цього процесу розглядаються через вимоги врахування національно-культурних особливостей контингенту в навчальному процесі.

Викладачам української як іноземної, що працюють у багатонаціональних групах, необхідно знати етнопедagogічні особливості полікультурної аудиторії, що забезпечить можливість вироблення методичних прийомів як в мовній підготовці конкретного контингенту учнів, так і у виховній роботі, допоможе встановити зі студентами позитивний «зворотній зв'язок». Плідна співпраця дослідників у галузях етнопсихології та лінгвометодики дозволить скласти етнокультурні портрети іноземних студентів, виявити, оцінити і обґрунтувати поведінкові орієнтації представників різних етносів. Такі етнопортрети допоможуть розв'язати проблеми міжособистісного спілкування в полікультурній навчальній групі, запобігти конфліктним ситуаціям на міжнаціональному та релігійному ґрунті, стабілізувати сприятливий психологічний клімат і створити умови успішного навчального процесу; допоможуть викладачеві будувати свою роботу зі студентами таким чином, щоб кожен студент міг вільно висловити себе як особистість, брав активну участь в навчальному процесі.

Однією з головних труднощів, що перешкоджає ефективному оволодінню українською мовою, є розбіжність у мисленні представників різних етнокультур, оскільки «картини світу», відображені у різних мовах, часто не збігаються. Це впливає на лексичний, граматичний, синтаксичний рівні мови. При навчанні іноземних студентів різних національностей

української мови необхідно враховувати типологічний лад рідної мови студентів, ступінь типологічної близькості контактуючих мов, етнокультурні особливості учнів, їх комунікативний етностиль; етноорієнтований підхід передбачає вивчення семантичної, понятійної складової граматичних і лексичних фактів української та рідної мови студентів, урахування при відборі лексичних одиниць етнокультурних українських традицій, реалій; при цьому необхідно передбачити можливу реакцію представників інших етносів на соціокультурну інформацію, яка у що них закладена.

Отже, урахування методики етноорієнтованого навчання української як іноземної дозволяє виявити і врахувати труднощі, з якими стикаються представники різних етносів при навчанні української мови, адекватно розуміти іноземних учнів, визначати найбільш прийнятні для представників певного етносу форми і методи навчання, надавати конкретну допомогу в подоланні комунікативних бар'єрів і вирішенні проблем адаптації до нової соціокультурного середовища.

Список літератури

1. Амельченко Н. А. Цінності об'єднаної Європи. ГО «Лабораторія законодавчих ініціатив». URL : https://parlament.org.ua/upload/docs/European_Values.pdf (дата звернення 02.04.2021).

2. Бакум З. П. Українська мова як іноземна: лінгводидактичні проблеми. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2010. Вип. 5. С. 226-232.

СЕКЦІЯ 4

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ХХІ СТОЛІТТЯ

Е. Балсак,
студент ПВ, ПВа-02/10з, Туреччина
Чернякова А. В. канд. пед. наук
м.Суми, СумДУ

КОМУНІКАТИВНИЙ ТЕАТР ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ОСВІТНІХ МІГРАНТІВ

Інноваційні технології є невід'ємною частиною сучасної освіти і водночас потужним рушієм оптимізації навчально-виховного процесу, засобом розвитку пізнавальної активності у процесі мовної підготовки іноземних студентів. Інноваційні технології формують цілу низку компетенцій у студентів, зокрема такі, як-от: комунікативні, соціокультурні, лінгвістичні, крос-культурні та фахово-зорієнтовані. Аналіз енциклопедичних джерел дав можливість висвітлити сутність поняття «інновації».